HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מי שמתו פרק שלישי ברכות כא.

שלא יקלר. כל ברכה וברכה: **דניח ליה מלכות שמים.** אין מלך בעולם בברכות של י"ח: ה"ג **והרי ברכת המזון לפניה דניח ליה מלכות שמים כו'.** ליתנא מחרינא **שאני ספלה דניח ליה מלכות שמים.** קבלת מלכות שמים כדאיתא בק"ש שמקבל עליו את השם לאדון ולמלך מיומד ולהלי ליתנא גרסינן **והרי ברכת המזון לאחריו דניח ליה מלכות שמים** ולעון זה גרסה שהוא עיקר מדמסני ליה שלא ק"ש וברכת המזון לחוריינהא והאי בלאחריו עסקינן ולי ליתנא קמא הא נמי מיירי בברכת המזון לאחריו דלאחריו מקפקפים להדדי תלמודא עילויה שלא ק"ש וברכת המזון לחוריינהא כו'. ולאי דגרסי הכא בלעון קומיה ק"ש דרבנן ניח ליה ק"ש דניח ליה מלכות שמים וברכת המזון לחוריינהא לתפוקי תפלה דרבנן ולאן זה מלכות שמים למאן דגרס הכי מפרשינן לקמן בשכבר ובקומך בדברי תורה כתיב: **כי שם ה' אקרא.** כשאני אקרא לפתוח בדברי שירה כתיב אמר להם ליעקב אני אקרא בשמך ואתם ענו אחרי אמן כי שם ה' אקרא בגדולה כתם הבו גודל לאלהינו בלמן הכי מפרשי לה במסכת יומא (דף לח.): **שאינו טעון לפניו.** כלומר שלא מצינו לו מקרא מפורש לברך לפניו: **טעון לאחריו.** כדכתיב ואכלת ושבעת וברכת: **טורח שטעונה לפניה.** כדאמרן: **חילף למפרך.** מתרוייטו בשאתה בא ללמוד תורה מן המזון איכא למפרך מה למזון שכן נהנה וכשאתה בא ללמוד מזון מן התורה איכא למפרך מה לתורה שכן מיי העולם הבא: **ק"ש דרבנן.** לקמן פריך לה: **אמת ויציב דלחוריינהא היא.** שמזכיר בה יציאת מצרים למיזנח לחוריינהא היא דכתיב יום למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים (דברים טז): **דניח ליה מרפי.** יציאת מצרים ומלכות שמים: **חוזר וקורא ק"ש.** קסבר ק"ש לחוריינהא היא: **ולואי שיתפלל אדם כל היום.** בהלכות גדולות פסק הלכה כרבי יוחנן בספק והלכה כשמואל בדולמי התפלה: **מהו שיגמרו.** את הברכה אם מזכר בתפלה שטעה: **יחיד ויחיד.** בשהתפלל תחלה היה יחיד ובשהתפלל והתחיל להתפלל היה ביחיד:

והרי תפלה דדבר שהצבור כו'. וא"ת לחלי שבת נבא ק"ש וקתני בגווה דלבר שהצבור עסוקין בו וקתני לחיו מברך לפניה כו'. וי"ל משום רבותא דתפלה פריך מיניה לע"ג דתפלה מעומד ורגלה לכל אחין זה עומד כמותם אפילו הכי לחרינן אם לא שהתחיל לא יתפלל. ול"ת לחלי יש לומר טעמא דבשמוע יקבה גם לרבינא מה לי ק"ש וברכת המזון יותר מתפלה וי"ל דלרבינא ניחא כיון דהרהור כדבור לחי יש להקילו בק"ש ובברכת המזון שהם מדאורייתא יותר מתפלה דרבנן אבל לרב חסדא כיון דהרהור חיבו כלום רק שלא יהא יושב ובטל מה לי ק"ש מה לי תפלה: **הא אי לא אתחיל לא יתחיל.** ול"ת לחלי לחדבור קלחר הא דהרהור שפיר דמי וי"ל דמשמע שלא יתחיל אפי' בהרהור מדלא קלחר יקלר בדבור אי יהרהר בחריטות: **הכי גרסי' אלא ק"ש וברכת המזון דאורייתא ותפלה דרבנן ולא גרסינן מידי בתר הכי עד אמר רב יהודה אמר רב.** ופי' הקונטרס ק"ש לחוריינהא כיון שלחיו לומר אמת ויציב כדפי' בחמניחין ויש ספריס גורסים ק"ש לרבנן הוא. ומשני שלא ק"ש לית בה מלכות שמים וברכת המזון לחוריינהא ותפלה לרבנן וכן הגיה רסק בפ"ק וקשה דבמתניחין פי' ק"ש לחוריינהא לבולי עלמא כיון שלא לחלר לומר אמת ויציב דבהכי מיירי מתניחין וגם יש ספריס גורסים שלחי תפלה לית בה מלכות שמים והכי גרסה המזון לית בה מלכות שמים ותן על המזון מברך לחלריו וכו' שלא היינו טעמא ק"ש לית בה מלכות שמים וברכת המזון לחוריינהא ותפלה לרבנן וגם על גירסה זו קשה כדפירש': **ספק לא אמר אמת ויציב חוזר.**

ותימה הא ע"כ לריך לומר שהוא מסופק גם מק"ש שמא היה גרוי לו מק"ש וספק מאמת ויציב לא יהיה מן המובה כיון שהזכיר ליאת מלריס בק"ש וחם כן הוחיל ומסופק מעשיהם יחזור לק"ש לחיב בה מדתי מלכות שמים ויליאת מלריס דהכי עדיף מלומר אמת ויציב דליכא שלא חדא דלחמר בשמוע מתני' גבי מתני'. ולומר ר"י דוחלי מתני' גבי בעל קרי שידעינן בו שלא אמר ק"ש ולא אמת ויציב כלל ואנו רואים שהלכך טוב הוא יותר שיאמר ק"ש לחיכא תדתי מבל הכא שהוא ספק אם אמר אמת ויציב ומספקא ליה אם אמר שניהם כדפריטים טוב הוא יותר שיאמר אמת ויציב מלומר ק"ש דבשיאמר אמת ויציב שמא יש לחלות שאנהן בבל קלח כבר אמת ויציב גם קלח ק"ש כבר למסנמת התפלל כדלהן תפלה ק"ש וחם"כ אמת ויציב ולא ידי שניהן וכי נמי תימא שלא יתפלל. ול"ת כיון שלא ידע טעמא דבשמוע יקבה גם לרבינא מה לי ק"ש וברכת המזון יותר מתפלה וי"ל דלרבינא ניחא כיון דהרהור כדבור לחי יש להקילו בק"ש ובברכת המזון דאורייתא יותר מתפלה דרבנן ואי אתחיל לא יתחיל. ול"ת לחלי דבדבור קלחר אמר רב יהודה אמר רב. ופי' הקונטרס ק"ש לחוריינהא כיון שלחיו לומר אמת ויציב דלפי שלא ק"ש לית בה מלכות שמים וברכת המזון לחוריינהא ותפלה לרבנן וגם יש ספריס גורסים שלחי תפלה לית בה מלכות שמים והכי גרסה המזון לית בה מלכות שמים ותן על המזון מברך לחלריו וכו' שלא היינו טעמא ק"ש לית בה מלכות שמים וברכת המזון לחוריינהא ותפלה לרבנן וגם על גירסה זו קשה כדפירש': **ספק לא אמר אמת ויציב חוזר.**

ותימה הא ע"כ לריך לומר שהוא מסופק גם מק"ש שמא היה גרוי לו מק"ש וספק מאמת ויציב לא יהיה מן המובה כיון שהזכיר ליאת מלריס בק"ש וחם כן הוחיל ומסופק מעשיהם יחזור לק"ש לחיב בה מדתי מלכות שמים ויליאת מלריס דהכי עדיף מלומר אמת ויציב דליכא שלא חדא דלחמר בשמוע